

FORSS hemsida flyttar! Ny adress: www.fou.nu/is/forss

FORSS flyttar nu sin hemsida från www.forss.ltkalmar.se till den webbplats som använts för webbaserade ansökningar under de senaste två åren. Den viktigaste anledningen till detta är att det är förvirrande för användarna att ha två webbplatser med information. Det har också skapat merarbete för kansliet.

Från och med 1 mars 2007 kommer därför både information och ansökningshandlingar att finnas på en och samma webbplats, nämligen www.fou.nu/is/forss.

På den nya hemsidan kommer alla FORSS-projekt att vara sökbara. Det gäller inte bara de som avser de ansökningar som gjordes på nätet, utan även de som skickades in i pappersform. Av de tidigare pappersansökningarna finns projektets titel, projektledare och, efter rapportering, en redovisning att läsa.

För de elektroniska finns även en sammanfattning av projektet.

Ansvar för information om och uppdaterad rapportering av projekten ligger numera på projektledaren. Tidigare mailades både en ekonomisk och en vetenskaplig redovisning till FORSS kansli, som sedan klippte och klistrade in rapporten på FORSS hemsida. I den nya hanteringen använder FORSS en ekonomimodul som automatiskt ger en ekonomisk redovisning av beviljade medel. Den vetenskapliga rapporten skrivs och uppdateras löpande av projektledaren själv, i ansökan, direkt på FORSS nya hemsida!

Välkommen att besöka:
www.fou.nu/is/forss!

Jolanda van Vliet

Elisabeth Ericsson har fått bidrag för forskare i startgroparna. Helena, sex år, är en av deltagarna i Elisabeths forskningsprojekt som mäter livskvalitet hos barn som opereras för obstruktionsbesvär.

Klart för nya startbidraget

Tydligare riktlinjer ska ge effektivare ansökningar

FORSS har förtydligat definitionen av det startbidrag som tidigare gick under namnet utvecklingsarbete/pilotprojekt. Namnet är också ändrat till just – startbidrag. Summan är som tidigare 50 000 kronor.

Bidraget är tänkt att vara en startbana för forskare i startgroparna, eller för nya FoU-projekt.

Text: Britta Linebäck Foto: Mark Olson

FORSS vill med det nya namnet på bidraget betona att medlen ska användas av forskare i startgroparna eller till utveckling av en patientnära projektidé eller FORSS-projekt. Startbidraget kan också användas för att utföra en pilotstudie inför ansökan om ett fullständigt FORSS-projekt, eller för att evidensbasera verksamhetsutveckling inom hälso- och sjukvården.

– Den tidigare definitionen gav utrymme för tolkningar. Många fick därför nej på sina ansökningar, säger Jolanda van Vliet, sekreterare på FORSS.

Hon räknar upp vilken typ av frågor som fick avslag när det gällde utvecklingsarbete/pilotprojekt, och som inte heller kommer i fråga för startbidrag.

– Startbidraget är inte avsett för delprojekt i större forskningsprojekt, eller som medel för att publicera eller förbereda en fullständig ansökan, säger Jolanda van Vliet.

Hon betonar också att startbidraget inte ges till redan etablerade forskare.

För att kunna få startbidrag måste den sökande vara anställd i något av regionens landsting eller vid hälsouniversitet eller högskola. Forskningen ska ske i samarbete mellan minst två enheter – till exempel vårdcentral och kliniker. FORSS kräver också att ansökan visar hur det framtida regionala samarbetet är planerat för att projektet ska kunna utvecklas till ett fullständigt FORSS-projekt.

- **En som fått bidrag** för pilotprojekt/utvecklingsarbete är Elisabeth Ericsson, sjuksköterska och doktorand på Öroninstitutionen vid Hälsouniversitetet i Linköping. Hon ska validera ett instrument som mäter livskvalitet hos barn som opereras för obstruktionsbesvär (snarkning, orolig sömn, andningsuppehåll, dagtrötthet med svårigheter att hänga med i aktiviteter) av sina förstörade halsmandlar. Instrumentet är väl beprövat i flera länder, men finns inte översatt till svenska förhållanden.

– Instrumentet består av två formulär, det ena används både före och efter halsmandeloperationen, det andra endast efter. Jag vill validera båda efter svenska barn, säger Elisabeth Ericsson.

Hon har haft kontakt med de läkare/författare som utformat formulären.

– De har givit sitt godkännande och också trevlig coaching inför mitt arbete. Även verksamhetschefer och personal som arbetar med halsmandeloperationer, och på grund av mig får merarbete under en kort tid, är mycket positiva, säger Elisabeth Ericsson.

I den svenska undersökningen deltar 200 barn mellan 4 och 15 år som väntar på halsmandeloperation. De får, tillsammans med sina föräldrar, fylla i frågeformulär om hur de mår och besvärar av halsmandlarna innan operationen och vilken effekt halsmandeloperationen får vad gäller infektioner, snarkning, hälsa och välbefinnande.

Bidraget på 50 000 kronor har täckt Elisabeth Ericssons kostnader under inledningsfasen.

– Det är oerhört viktigt att bygga upp ett förtroende, både med klinikerna och med dem som sköter väntelistorna. Det ska vara praktiskt genomförbart och innebära så lite merarbete som möjligt för kliniken.

– **Elisabeth Ericssons** forskningsprojekt är ett bra exempel på ett projekt som kan få startbidrag, säger Jolanda van Vliet på FORSS.

Projektet är patientnära, eftersom det handlar om att fånga hur barnens grad av sömn- och andningsrubbnings påverkar välbefinnandet och utvärdera resultatet av operationen.

Det uppfyller också kravet på samarbete, eftersom samarbete skett både mellan olika öron-näsa-halskliniker och mellan olika yrkesgrupper.

Projektet bedöms som angeläget, eftersom det hittills inte funnit något livskvalitetinstrument av detta slag på svenska.

Elisabeth Ericssons projekt har nu utvecklats till ett FORSS/FoU-projekt. 📌

Forskningsmetodiska kunskaper är användbara för alla som arbetar inom sjukvården, anser Ewa Idvall, medlem i styrgruppen för kursen i forskningsmetodik.

Dags för ny kurs i forskningsmetodik

"En bra bas för alla inom sjukvården"

Till hösten startar FORSS för fjärde gången en regional kurs i forskningsmetodik. Studierna sker på deltid och sträcker sig över fyra terminer.

– Vi erbjuder ett annorlunda upplägg som passar särskilt bra för forskningsintresserade med landstinget som arbetsplats, säger docent Ewa Idvall i kursens styrgrupp.

Text: Britta Linebäck Foto: Mark Olson

Kursinbjudan har gått ut till landstingspersonal i Östergötland, Jönköping och Kalmar län. Vid de tre föregående kurserna har flertalet av deltagarna varit läkare, men även sjuksköterskor, sjukgymnaster och tandläkare har gått utbildningen. Att bredda deltagandet rent yrkesmässigt är något som styrgruppen arbetar för, betonar Ewa Idvall. Forskningsmetodiska kunskaper ger en bra bas för alla som arbetar inom sjukvården, menar hon.

– Den som lär sig att kritiskt granska information och att formulera vad som behöver undersökas har nytta av det i sitt dagliga, praktiska arbete, säger Ewa Idvall.

Själv är hon sjuksköterska, medicine doktor och forskningshandledare i Kalmar län. I FORSS jubileumsbok, Närmare patienten, skriver hon om vad

FORSS hittills betytt för vårdforskning och samverkan.

Vissa krav finns dock för att antas till kursen i forskningsmetodik. Den som vill komma med bland dem som antas till de 25 platserna ska antingen vara anmäld som doktorand och ha en projektidé, eller redan delta i ett forskningsprojekt. Men, påpekar Ewa Idvall, även andra kan antas i mån av plats.

Som förkunskap krävs 120 högskolepoäng. Den sökande ska också rekommenderas av sin chef, och vara garanterad att få gå kursen i tjänsten. Antagningen sker landstingsvis.

För att landstingsanställda på olika orter och med oregelbundna arbetstider ska ha möjlighet att delta i utbildningen har FORSS valt att utforma den som distanskurs. Deltagarna träffas i

huvudsak via internet. Vid sex tillfällen under de 20 månader som kursen varar träffas samtliga på Fredensborgs Herrgård, Vimmerby, för ett par dagars föreläsningar och genomgångar. Då är närvaron obligatorisk.

– Upplägget med internatvistelser har visat sig vara mycket lyckat, säger Ewa Idvall. Deltagare har automatiskt en gemensam ram genom sitt arbete, och tycker det positivt att träffas och utbyta erfarenheter med kollegor från olika delar av regionen.

Kursen består av två delar, en teoretisk och en praktisk del som tillsammans motsvarar 20 poäng i grundläggande forskningsmetodik.

Den teoretiska delen, 10 poäng, är obligatorisk och behandlar ämnen som vetenskapsteori, forskningsetik och epidemiologi. Statistik, kvalitativa metoder, datainsamlingsmetoder och litteratursökning ingår också, liksom träning i att skriva forskningsansökan och utforma en artikel. Den motsvarar det så kallade basblocket inom forskarutbildningen och kan tillgodoräknas i en licentiatexamen i medicinsk vetenskap eller i en medicine doktorsexamen.

Den praktiska delen av kursen, 10 poäng, genomförs som projektarbete och kan väljas bort.

Kursen börjar med internat i augusti 2007 och avslutas i juni 2009.

– För deltagare som redan har ett projekt på gång kan den delen kännas överflödig. Men för den som inte redan är inne i en forskarutbildning innebär kursen möjligheter att arbeta med en egen idé. De flesta har en idé med sig när de kommer hit, och vi betonar att det är viktigt att använda sina egna problem och frågeställningar i kursen, säger Ewa Idvall.

Kursen leds och administreras av personer i regionen. Kursledningen ansvarar för flera föreläsningar, för administration och ledning av grupparbeten.

– Fördelen med detta är att deltagarna lätt kan komma i kontakt med oss efter avslutad utbildning. Vi finns ju här, säger Ewa Idvall.

Den 20 månader långa kursen startar med internat i augusti 2007 och avslutas i juni 2009.

Kursen är avgiftsfri och betalas genom FORSS. Avgift för kurslitteraturen tillkommer. Respektive landsting står för kostnader för arbetstid, internatvistelser, resor, kost och logi.

Sista ansökningsdag till kursen är den 28 februari, men alla ansökningar som inkommer före 10 mars kommer att godkännas inför prioriteringsrundan.

Majoriteten forskare vidare efter genomgången kurs

Minst hälften av deltagarna i den första regionala kursen i forskningsmetodik åren 2001-2003 har gått vidare med sin forskning. Det visar den utvärdering som gjorts 2,5 år efter avslutad kurs.

– **Det är ett bra resultat**, säger Mikael Olsson, landstinget i Jönköping. Han sitter med i kursledningen, och har ansvarat för utvärderingarna.

Den första kursen utvärderades i samband med examinationen av den teoretiska delen våren 2002. I början av 2006 skickades ett nytt frågeformulär ut till deltagarna.

– Vi sade redan från början att vi ville göra ännu en utvärdering när det gått några år, för att se resultatet över tid, säger Mikael Olsson.

Två tredjedelar av de som avslutat kursen svarade, fem kvinnor och nio män. 13 var läkare, en var sjukgymnast.

Utvärderingen visar att kursen väl uppfyller FORSS intentioner, bland annat när det gäller att stimulera utbyte över länsgränserna. Deltagarna var i stort sett jämnt fördelade över länen. Upplägget med internatvistelse var mycket uppskattat, och uppmuntrade till fortsatt kontakt mellan deltagarna. Nästan alla – 13 av 14 – hade drygt två år efter avslutad kurs någon form av kontakt med övriga deltagare eller lärare.

Anledningarna att gå kursen var flera. Åtta av deltagarna hade som huvudsyfte att lära mer om forskning, fyra behövde kursens poäng och någon behövde arbete för specialistexamen.

Utvärderingen visar också att en majoritet, 10 av 14, har genomfört projektet från kursen och två har publicerat sina resultat. Ytterligare tre har delvis genomfört sitt projekt. De flesta, nio av 14, fortsätter att forska och två anger att de planerar att forska.

En av kursdeltagarna har doktorerat efter avslutad kurs, fyra är idag doktorander och fem planerar att bli det. Elva av deltagarna har skrivit manus till vetenskaplig artikel efter kursen, tre av dessa har publicerats. Ytterligare en har publicerat abstrakt.

En majoritet har fått stöd från FORSS, tio för eget projekt.

På en 10-gradig skala är den sammanfattande bedömningen 8 när det gäller kursens betydelse för en själv och ens FoU-intresse.

– Även om bara 14 av de 22 deltagarna i kursen finns med i vår sammanställning kan vi konstatera att kursen väl uppfyller sina intentioner och att skattningen av kursen (8 på en 10-gradig skala) är tydlig och glädjande. Det gäller också det faktum att så många sökt och erhållit FORSS-medel, säger Mikael Olsson.

Britta Linebäck

Internatvistelse populärt bland deltagarna

Samtliga tre regionala kurser om forskningsmetodik har utvärderats skriftligt, i direkt anslutning till examinationen av den teoretiska delen. Via formulär har kursdeltagarna besvarat frågor om vad kursen betytt på en skala där 10 är topp.

Samtliga tre kurser har fått höga poäng. Generellt var betygen allra högst vid den första kursen. Ett resultat av att behovet då var uppdämt och extra stort, menar Mikael Olsson.

Svaren visar bland annat att studieformen med internatvistelse uppskattas av de flesta. Första kursen gav formen betyget 8,2, andra kursen 8,4 och tredje 8,2.

På frågan om kursens har haft betydelse för det egna forskningsintresset gav första kursen betyget 8,8, andra kursen 8,6 och tredje kursen 7,8.

Så gott som samtliga deltagare i de tre kurserna uppgav att de gärna rekommenderar kursen till kollegor.

"Forskningen blir bredare i framtiden"

Avgående ordförande summerar drömmar och verklighet

För snart fem år sedan var Carl Edvard Rudebeck med och startade PK5, prioriteringskommittén med ambitionen att få fram en bredare forskning inom vården.

– Vi hade vidlyftiga drömmar som inte riktigt infriats – ännu. Visst är en förändring på väg, men det kommer att ta tid, säger han när han nu lämnar ordförandeskapet.

Text: Britta Linebäck

Under hösten 2002 började FORSS rekrytera ledamöter till en ny prioriteringskommitté, den femte i ordningen. Ambitionen var att skapa en ansökningsmiljö som även lockade fram dem som inte hade direkta erfarenheter av den traditionella forskarvärlden. PK5 skulle bland annat behandla projekt om tillämpning av metoder inom hälso- och sjukvården, och om hur kunskaper omsätts i vårdssituationer.

För att uppnå detta ville FORSS ha en tvärvetenskapligt sammansatt kommitté. Medicin, omvårdningsforskning, miljöteknik, tandvård, pedagogik och medicinsk teknologi är områden som varit representerade bland ledamöterna.

– Den tydliga, tvärvetenskapliga inriktningen var ett sätt att försöka bredda synen på forskning och på de ansökningar som kommer in, säger Carl Edvard Rudebeck.

Den ny tillsatta prioriteringskommittén, med Carl Edvard Rudebeck i spetsen, tog sig an sitt uppdrag med stort engagemang.

– Det har varit fantastiskt att samarbeta i gruppen, entusiasmen och lojaliteten mot uppdraget har varit påtaglig, säger han.

Planerna på att locka fram en ny sorts forskning visade sig dock inte så lätta förverkliga.

Innovativa projekt kommer att ha goda möjligheter i framtiden menar PK5:s avgående ordförande Carl Edvard Rudebeck.

– Vi ville så mycket, och allt var kanske inte riktigt realistiskt. Men med tiden har vi kommit fram till att verkligheten inte går att förändra så snabbt. Vi måste alla lära oss att ta ett steg i taget, säger Carl Edvard Rudebeck.

Till denna verklighet hör att breddningen lett till att en del av de ansökningar som kommit in inte hållit tillräckligt hög kvalitet. PK5 har då tvingats säga nej. Man har samtidigt varit noga med att motivera avslaget, och ge en beskrivning på hur ansökan kan förbättras. Den pedagogiska uppgiften är också viktig, menar Rudebeck.

– Men vi har också varit ganska generösa och tagit risker med en del ansökningar. Ibland har det lönat sig, i några fall har det inte gått lika bra, säger Carl Edvard Rudebeck.

Trots vissa nederlag kommer PK5 att ta en och annan risk även i fortsättningen.

– Det innovativa i allmänhet – och projekt med tvärvetenskaplig eller humanistisk inriktning inom sjukvården i synnerhet – kommer att ha goda möjligheter i framtiden.

Men en aldrig så god idé kan få avslag av PK5. Hur ser en lyckad ansökan ut? Carl Edvard Rudebeck sammanfattar.

- **Tydlighet.** Ansökan måste vara distinkt framförd. Det hjälper inte om uppslaget är bra om utförandet verkar rörigt. Klarhet och tydlighet är a och o i hela processen.
- **Frågan.** Ha en så tydlig och avgränsad fråga – eller ett så väldefinierat undersökningsområde – som möjligt. Den måste formuleras väl.
- **Metoden.** Hur ska du komma fram till svaret på din fråga? Utforma en metod och beskriv tydligt och detaljerat hur du tänker gå till väga.
- **Betydelsen** och spridningen av resultatet. Beskriv på vilket sätt din forskning kommer att ge resultat i arbetet bland patienter eller medarbetare.
- **Nyhetsvärde.** PK5 är intresserade av projekt som kan ge ny, intressant kunskap men också av projekt som till metod och inriktning är innovativa, både stora och små.
- **Rätt forum.** Skilj mellan forskningsprojekt och verksamhetsutveckling, det är inte samma sak.

Vill du ha ditt eget ex av GuldKorn?

Eller har du bytt adress?
Hör av dig till FORSS kansli,
tel 013- 22 76 55
e-post: Jolanda.van.Vliet@lio.se

FORSS
FORSKNINGSRÅDET I SYDÖSTRA SVERIGE

Kansli: 581 91 Linköping
Tel: 013 - 22 76 55
Fax: 013 - 14 84 98
Ansvarig utgivare: Jolanda van Vliet
Redaktör: Claes Hallert
Layout: Forma Viva, Linköping
Abonnemang: 013 - 22 76 55
e-post: Jolanda.van.Vliet@lio.se

www.fou.nu/is/forss

Medarbetarna på FORSS kansli har sitt uppdrag på deltid. Detta innebär att den som vill nå kansliet inte alltid kan räkna med att få direkt kontakt. Säkrast nås kansliet via telefax och e-post.